

tasavvur

tekirdag ilahiyat dergisi | tekirdag theology journal

e-ISSN: 2619-9130

tasavvur, Haziran/June 2023, c. 9, s. 1: 483-501

Roger Garaudy'ye G6re İslam Toplum Medeniyeti ve 6küş Nedenleri
Islamic Society According to Roger Garaudy Civilization and Causes of Collapse

Mehmet SULHAN

Dr. Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı,
Dr. Teacher, Ministry of National Education,
msulhan@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-1527-498X

DOI: 10.47424/tasavvur.1253014

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 18 Şubat / February 2023

Kabul Tarihi / Date Accepted: 22 Mayıs / May 2023

Yayın Tarihi / Date Published: 30 Haziran / June 2023

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran / June

Atıf / Citation: Sulhan, Mehmet. "Roger Garaudy'ye G6re İslam Toplum Medeniyeti ve 6küş Nedenleri". *Tasavvur - Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 9 / 1 (Haziran 2023): 483-501. <https://doi.org/10.47424/tasavvur.1253014>

İntihal: Bu makale, ithenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by ithenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/tasavvur> | [mailto: ilahiyatdergi@nku.edu.tr](mailto:ilahiyatdergi@nku.edu.tr)

Copyright © Published by Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi / Tekirdağ Namık Kemal University, Faculty of
Theology, Tekirdağ, 59100 Turkey.

CC BY-NC 4.0

Öz*

İslam Toplumunun temel kaynakları genel olarak Kur'ân, sünnet, akıl, bilim ve kültürdür. Hz. Muhammed'in 622 yılında Mekke'den Medine'ye hicreti ile meydana gelen İslam toplumu yeni bir medeniyetin başlangıcı olmuştur. Bu medeniyet dil, renk, ırk, coğrafya, kan bağı ve milliyet esaslarını aşan temeli inanç birliğine dayanan bir toplum oluşturmuştur. Fransız asıllı Müslüman Filozof Roger Garaudy'ye göre bu toplum, o güne kadar gelenlerden çok daha farklı, evrensel ve aşkın bir karakter taşıyordu. Çünkü peygamberin geldiği Arap toplumunun esasları bunların aksine kabile, asabiyyet ve milliyet esaslarına dayanıyordu. Bu toplum zengin-fakir, erkek-kadın, köle-efendi ve siyah-beyaz ayrımlarını esas alırken, İslam toplumu tüm bu ayrımları kaldırarak eşitlik, adalet, hak, hukuk ve takva esaslarına dayanıyordu. İslam toplumu, maddi ve manevi yönü olan hem dünya hem de ahiret mutluluğunu esas alan İslam dininin oluşturduğu çift yönü olan bu toplumun amacı, Emr-i bil ma'rûf ve nehy-i anil münker / iyiliği emretmek kötülükten men etmektir. Böylece söz konusu medeniyet hem kendi toplumsal yapısını güçlendiriyordu hem de dünya barışına katkı sağlıyordu. Garaudy, İslam medeniyetinin orijinal değil toplama ve taklit ürünü bir karakter taşıdığını söyleyenlere karşı çıkararak bu medeniyetin orijinal ve asil olduğunu kaynağının da vahye dayandığını söylemektedir. İslam medeniyetinin yayıldığı coğrafyada Sasani, Bizans, Mezopotamya, Afrika, Hint ve Çin medeniyetleri gibi tarihe damga vurmuş olan büyük medeniyetlerin etkili oldukları bir bölgedir. Garaudy, üç kıtaya hâkim olmuş bu büyük medeniyetin çöküş nedenlerini de canlı ve dinamik karakterini kaybetmesine bağlamakla birlikte diğer bazı nedenleri de sıralamaktadır. Bunların en önemli olanlarının mezhep taassubu ve Müslümanların Kur'ân'ı anlamaktan uzaklaşmaları olduğunu belirtmiştir. Ona göre Kur'ân sadece yedinci asra hitap eden bir kitap değildir. O, Kur'ân'ın her çağa

* Bu makale, 21 Ocak 2023 tarihinde 9. Uluslararası Mardin Artuklu Bilimsel Araştırmalar Kongresinde sözlü olarak sunulan ancak tam metni yayımlanmayan "Roger Garaudy'ye göre İslam Toplum Medeniyeti ve Çöküş Nedenleri" adlı tebliğin içeriği geliştirilerek ve kısmen değiştirilerek üretilmiş hâlidir. / This article is produced by developing and partially changing the content of the communiqué titled "Islamic Civilization of the Islamic Society and the Causes of Collapse" according to Roger Garaudy, which was presented orally at the 9th International Mardin Artuklu Scientific Research Congress on January 21, 2023, but whose full text was not published.

kendi şartları dahilinde hitap ettiğini söylemektedir. İlahî vahyin bu hitabının tam olarak anlaşıldığı dönemlerde İslam toplumu birçok alanda zirveleri görmüştür. Örneğin Endülüs Emevîleri döneminde İslam medeniyeti tüm dünyada en gelişmiş ülke konumuna yükselmiştir. Fakat ana kaynaklarından uzaklaşınca gerileme başlamış ve İslam medeniyeti bir çöküşe doğru gitmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplum, Medeniyet, Roger Garaudy, İslam, Çöküş

Abstract

The basic resources of the Islamic Society are generally the Qur'an, the Sunnah, the mind, science and culture. The Islamic society that emerged with the migration of Muhammad from Mecca to Medina in 622 was the beginning of a new civilization. This civilization has created a society based on the unity of belief, which goes beyond the principles of language, color, race, geography, blood ties and nationality. According to the French-born Muslim philosopher Roger Garaudy, this society had a very different, universal and transcendent character than the previous ones. Because the principles of the Arab society from which the prophet came, on the contrary, were based on the principles of tribe, cognate and nationality. While this society was based on the rich-poor, male-female, slave-master and black-white distinctions, the Islamic society abolished all these distinctions and was based on the principles of equality, justice, right, law and piety. The purpose of this society, which is the dual aspect of the Islamic society, which is based on the material and spiritual aspects of the Islamic religion, which is based on happiness in both the world and the hereafter, is to order goodness and prevent evil. Thus, the civilization in question both strengthened its own social structure and contributed to world peace. Garaudy opposes those who say that the Islamic civilization is not original but a product of collection and imitation, and says that this civilization is original and noble and its source is based on revelation. It is a region where great civilizations that left their mark on history such as Sassanid, Byzantine, Mesopotamian, African, Indian and Chinese civilizations were influential in the geography where Islamic civilization spread. While Garaudy attributes the reasons for the collapse of this great civilization, which dominated three continents, to the loss of its lively and dynamic character, he also lists some other reasons. He stated that the most important of these are sectarian

bigotry and Muslims' distancing from understanding the Qur'an. According to him, the Qur'an is not a book that addresses only the seventh century. He says that the Qur'an addresses every age on its own terms. During the periods when this address of the divine revelation was fully understood, the Islamic society saw peaks in many areas. For example, during the Andalusian Umayyads, Islamic civilization rose to the position of the most developed country in the world. But when it moved away from its main sources, the decline started and the Islamic civilization went into a collapse.

Keywords: Society, Civilization, Roger Garaudy, Islam, Collapse

Giriş

1. İslam Toplum ve Medeniyeti

İslam toplumu, Hz. Muhammed'in Mekke'den ayrılarak 622 yılında Medine'ye yerleştikten sonra Medine'de ilk temellerini attığı topluluktur. Garaudy'ye göre bu topluluk yenidir. Çünkü o güne kadarki topluluklardan farklıdır. Özellikle Araplardaki kan bağı ve kabilecilik temelleri olmayan, sadece inanç bağına dayanmaktadır. Bu topluluk Batılı manada bir "millet" anlayışı da taşımamaktadır. Yalnızca Nebevi ve aşkın bir Tanrı tecrübesini esas alan bu toplumun, diğer toplumlar gibi coğrafya, dil, ırk, kültür ve bir pazar anlayışını da merkeze almaz.¹ Garaudy, bu toplumun o güne kadarki toplumlarından en büyük farklarından birisi Hz. Muhammed ve onun davasına sadık olmaları, ayrıca bugün ve gelecekte Müslüman toplumların sahip olmaları zaruri olan özellikleri de bize sunmalarıdır.² İslam medeniyetinin dayandığı temel esaslar şunlardır: 1. Tevhid 2. Evrensellik (ancak yerel boyutları da bulunmaktadır) 3. Barış (sulh) 4. Özgürlük (Hürriyet) 5. İlmilik 6. Özgünlük ve 7. Takva'dır. İslam toplum ve medeniyeti, İslam dininin değerlerine ve prensiplerine dayalı bir kültürel, sosyal ve politik yapıya sahip olan toplum ve medeniyetleri ifade eder. İslam toplum medeniyeti, İslam'ın doğuşundan itibaren Arap Yarımadası'nda başlayan ve zamanla genişleyen bir bilim, kültür, sanat, mimari ve edebiyat alanını kapsar.

¹ Roger Garaudy, *20. Yüzyılın Biyografisi Garaudy'nin Felsefi Vasiyeti*, çev. Cemal Aydın (İstanbul: Türk Edebiyat Vakfı Yayınları, 2017d), 327.

² Adem Çevik, *Sonsuz Ufukların Sultanı* (İstanbul: Ufuk Çizgisi, 2008), 106.

Garaudy'ye göre ilk defa pozitivizmin ilkeleri olan ferdiyetçi ve bilimsel anlayışlar ile hareket etmeyen uygar bir topluluk oluşmuştur. Bu toplumun referans olarak aldıkları aşkınlık ile Hz. Peygamberin oluşturduğu değerler yalnızca Müslümanlara değil, evrensel bir toplumun oluşumuna bir perspektif sunmuştur. Garaudy, oluşturulan bu kitlenin her bir üyesinin bireysel ve siyasî yaşamının her anında aşkın olan yüce yaratıcının izlerini taşımaktadır. Bireyciliği esas almayan bu topluluk, kendilerini tüm evrenin ve insanlığın geleceğinde sorumluluk sahibi gördükleri için iflas etmiş günümüz dünyası için bir kurtuluş umudu da taşımaktadır. Ona göre bunlar çağımızın iki temel hastalığını da yenme umudu vermektedir: a) Her insanın kendi şahsi çıkarı için mücadele etmek için giriştiği bireycilik hastalığından insanları kurtaracaktır. b) Kişilerin taşınması gereken aşkın yönünü hesaba katmadığı için amaç yoksunluğu ile insanlığı bir ümitsizliğe sevk eden pozitivist anlayış ki "Bilimi bilimciliğe tekniği teknokrasiye ve siyaseti de makyavelizme dönüştürmüştür."³

İslam dinî, günümüzde varlığını sürdüren tüm dinler içinde, milyonlarca kişiyi harekete geçirebilen dinamik olan yegâne dindir. Garaudy'ye göre İslam'ın dinamizmi ve canlılığı Eski Yunan'a ait varlık düşüncesinin aksine, İslam'ın savunduğu yaratma düşüncesi, sürekli yaratmanın sonucu olarak bir hareket felsefesinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. İslam inancının birinci kaynağı Kur'ân'a göre yaratılış amacı şu şekilde açıklanmıştır:

"Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık..." (Hucurât, 13) *"Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık ve bir kısmı, diğer bir kısmı çalıştırması için bir bölümünü bir bölümü üzere derecelere yükselttik."* (Zuhruf, 32).

İslam'ın kaynağını Kur'ân'dan aldığı bu hareket prensibi tarihin her döneminde değişen şartlara ve sorunlara uygun, Müslümanlara bir yenilenme ve çözüm getirme şansı tanımaktadır. Garaudy, Müslümanların bu canlı ve dinamik yapıyı şimdilik kaybettiğini, Müslümanların öncelikli olarak bu rehabet ve uykudan uyanmalarını önermektedir. O, dünyayı maddî ve manevî

³ Garaudy, 20. Yüzyılın Biyografisi, 330.

bir iflasya götüren etkenlerden birisi de pozitivism ve onun oluşturduğu bireysellik anlayışları ile hayattaki tek amacın büyüme modellerine indirgendiği, maneviyatın yok edildiği bir dünyaya umut olan İslam'ın üç temel özelliği bulunduğunu belirtmiş ve bunları kısaca şu şekilde açıklamıştır: a) İslam'ın evrenselliği: Garaudy'ye göre Hz. Muhammed'in getirdiği ilahî mesajın Tanrı tarafından insanlara gönderilen ilk mesaj ile aynı öze sahip olduğu için hem ilk hem de son vahiydir. Bu bağlamda ona gelen mesaj eskilerin bir tekrar hatırlanmasından ibarettir, bu sebeple o da hiçbir vakit farklı ve yeni bir din iddiasında bulunmamıştır. İslam bütün dinler içinde en evrenselidir.⁴ Bu durumu bizzat Kur'ân net bir şekilde açıklamaktadır: "O, Nuh'a buyurduklarını, sana vahyettiklerimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya buyurduklarımızı size din kıldı ki o dinî ayakta tutasınız, o konuda ayrılığa düşmeyesiniz."⁵ Bu münasebetle Kur'ân'ın belirttiği gibi, İslam tüm öteki dinleri içinde barındırır, bir Müslüman da tüm kutsal kitaplara ve Allah tarafından gönderilen tüm peygamberleri kabul eder. Ayette bu durum şöyle izah edilmiştir: "Biz onun peygamberleri arasında ayırım yapmayız!"⁶ Dinlerin esas kaynaklarında olmasına rağmen söz konusu din mensupları inandıkları peygamberlerin üstünlüğünü zaman zaman iddia etmiştir.

b) Kur'ân'ın canlı bir dünya görüşü: Kur'ân'ın sunduğu bu vizyon, Allah'ın sürekli bir şekilde yaratmasından ileri gelmektedir. Kur'ân'ın sahip olduğu bu düşünce, Parmenides'ten başlayıp Sartre'a gelinceye kadar süren varlık felsefesi anlayışını dışlamıştır. Garaudy'ye göre şayet biz varlık felsefesini savunanların benimsediği gibi, ezelden bir varlığın mevcudiyetini kabul edersek, Allah'ın yaratmasını reddedip antropomorfik bir anlayışa kaymış oluruz. Ona göre bu şekilde bir düşünce ile Allah'ın yaratmasını, yaratılan cansız bir varlık ile onu dizayn edip şekil veren arasında bir konuma yerleştirmiş oluruz. Bu durum Anaksagoras'ın açık bir şekilde ifade ettiği gibi: Her şeyden önce kaos vardı, daha sonra akıl gelince her şey düzene girdi ifadesi ile aklın tanrılaşmasına öncülük etmiştir. Garaudy'ye göre üç ilahî din ile Çin ve Hint bilgelikleri bu antropomorfik Tanrı anlayışını reddetmektedir. İstisna olarak Yahudilerden, İbn Meymûn, Hristiyanlardan Thomas Aquinas ve İs-

⁴ Garaudy, 20. Yüzyılın Biyografisi, 331-332.

⁵ Şura,42/13.

⁶ Bakara,2/285.

lam'da da İbn Rüşd Aristocu eklektik bir felsefe denediler, onların çalışmaları ile Allah'ın yoktan yaratması tartışması ortaya çıktı. Allah vardır onun dışındayokluk ve hiçlik kavramları bile olmadığını belirtmiştir.⁷ Bu tartışmalar tarihin bazı dönemlerinde azalmış olsa da varlığını sürdüren bir alan olmaya devam etmektedir.

c) İslam'ın dirilişi için gerekli şartlar: İslam'ın tekrar dirilmesi için gerekli prensipler, Irak asıllı reformcu İslam âlimi Reşid Rızâ (1865-1935) tarafından belirlenmiştir. Fakat büyük İslam âlimlerinden Muhammed İkbal, Şeyh İbn Badis gibi Müslüman dünyanın bir diriliş ve reforma ihtiyaç olduğunu düşünen birçok kişi tarafından destek buldu. Bu kişiler ve bunlar gibi düşünen daha birçok İslam âlimi kaynaklara dönüşü geriye gidiş olarak ele almamışlardır. Onlar; İslam'ın ilk dönemlerde sahip olduğu canlı ve yaratıcı özelliklerinin tekrar kazanılması için Hz. Muhammed, ilk dört halife ve mezhep imamlarının sorunlara yaklaşımlarındaki yaratıcı düşünceye benzer özelliğin tekrar kazanılmasını talep etmektedir.⁸ Bu konuda talep etmekle kalmayarak bunu pratik alanda da uygulamışlar. Ancak bu uygulama yaşanan coğrafya ve tarihi dönemlerinden değildir.

İslam toplum medeniyetini, İslam dininin etkisi altında gelişen birçok ülkede görmek mümkündür. Sözkonusu ülkeler arasında Orta Doğu, Kuzey Afrika, Hindistan, Endonezya, Malezya ve Türkiye gibi birçok ülke yer alır. İslam toplum medeniyeti, bu ülkelerdeki kültürel ve sosyal yapılarda kendini gösterir. Garaudy'ye göre İslam uygarlığı, miladi yedinci asırda Sasani, Eski Yunan ile Roma'nın mirasçısı Bizans, Mezopotamya, Afrika, Hint ve Çin medeniyetlerinin etkili oldukları bir coğrafyada ortaya çıkıp varlığını devam ettirme şansı buldu. Ancak bu devlet ve medeniyetlerin çoğunun çöküş sürecinde oldukları bir tarih diliminde İslam dünyaya yayıldı. Müslümanlar özellikle ilim alanında üzerine doğduğu medeniyetlerin mirasına Kur'ânî ölçüler dâhilinde sahip çıktılar. Özellikle dokuzuncu yüzyılın sonunda, artık Platon, Aristoteles, Galileo, Batlamyus, Öklid, Arşimet ve daha birçok klasik kaynak eser Arapçaya tercüme edilmiştir.⁹ Söz konusu tercüme hareketleri İslam me-

⁷ Garaudy, 20. Yüzyılın Biyografisi, 347.

⁸ Garaudy, 20. Yüzyılın Biyografisi, 354.

⁹ Roger Garaudy - Faik Bercavi, *İslamiyet ve Sosyalizm*, çev. Hasan Erdem (İstanbul: Rebeze Kitaplığı, 2017c), 31.

deniyetinde büyük bir gelişme ve dönüşümün başlangıcı olmuştur. İslam toplum medeniyeti, İslam dininin öğretilerine dayanır ve bu öğretilere göre toplumda adalet, merhamet, hoşgörü, paylaşım ve saygı ön plandadır. Bu değerler İslam toplum medeniyetindeki kültür, sanat, mimari, edebiyat ve bilim alanlarında da kendini gösterir. İslam toplum medeniyeti, tarihte birçok önemli bilim insanı, alim, düşünür, filozof, şair, mimar ve sanatçı yetiştirmiştir. Bu isimler arasında İbn-i Sina, El-Farabi, İbn-i Haldun, Mevlâna Celaleddin Rumi, İbn-i Rüşd ve Fuzuli gibi isimler yer alır. Ayrıca İslam toplum medeniyeti, mimarideki çeşitli yapıları ve süslemeleri, matematikteki icatları, astronomideki keşifleri, felsefedeki tartışmaları ve tıptaki ilerlemeleriyle de tanınır.

Bir medeniyetin başka bir medeniyet ile iletişim kurması ona ait bazı değerleri arayıp ortaya çıkarması, daha sonra onu alıp kullanmasıdır. Garaudy'ye göre Batı'da İslam ile ilgili resmi iddialara göre İslam orijinal bir uygarlık değil, sadece bir derlemeden ibarettir. Onların iddiasına göre İslam medeniyeti kendilerinden öncekilerin tezlerini alıp taklit etmiştir. Garaudy de bu tezin muhatabının İslam değil, yalnızca Roma olduğunu belirtmiştir. Çünkü Latin kültürü olarak isimlendirdiğimiz şey başka medeniyetlerden alınan kültürün devşirilmesi ile meydana gelmiştir ya da yalnızca Helenizm'in bir eleştirisinden meydana gelmiştir.¹⁰ Garaudy, İslam medeniyeti ile ilgili Müslümanlara şu şekilde seslenmiştir:

“Ey doğu milletleri, sizin büyük kültürünüz vardı. Orta Çağ Avrupası tam bir karanlık içindeyken, uygarlık meşalesini siz İslam milletleri taşıyordunuz. Köleci dünyaya karşı eşitliği ve yeni bir uygarlığı İslamiyet getirdi. Sizlerin 860 yılında yazdığımız astronomi kitabı, 700 yıl Avrupa'da otorite oldu. Avrupa'ya coğrafyayı götüren İdrisî sizdendi. İbn Haldun, o tarihlerde 'Hristiyanlar, Akdeniz'de kayık bile yüzdüremez' diyordu. Cebiri siz kurdunuz. Logaritmayı Fârâbî buldu. Ömer Hayyam'ın cebir kitabı 1857'de Fransızcaya çevrilecek değerdeydi. Büyük matematikçi ve astronom

¹⁰ Roger Garaudy, *İslam Medeniyetinin İnsanlığa Katkısı*, çev. Cemal Aydın (İstanbul: Timaş Yayınları, 2020), 46.

*Uluğ Bey sizdendi. İbn Rüşd'ün akılcılığı, İbn Haldun'un sosyolojisi, Batı düşüncesinden yüzyıllarca ilerdeydi."*¹¹

İslam medeniyeti, özellikle Abbasî İmparatorluğu döneminde birçok yönü ile evrensel özellikler kazanmıştır. İbn Haldûn, İslam kültürünün açılıp gelişmesinin başlangıcını Darü'l-Hikme'nin kuruluşu ile başladığını iddia etmiştir. Garaudy'ye göre Darü'l-Hikme, 1004 yılında Fatımîler tarafından, Abbasîlerin 800'lü yılların başında kurduğu Beytü'l-Hikme'ye karşı Mısır'da kurduğu bir kültür merkezidir. Aslında her ikisinin de İslam medeniyetinin gelişmesine çok büyük katkıları olmuştur. Çünkü İslam medeniyeti esas yükselişini bilim, bilgi ve kültüre borçludur. Bununla ilgili ilk büyük kıvılcım İslam'ın ilk filozofu kabul edilen Kindî ile başladı. Aristoteles'in etkisindeki Kindî, o dönem yazılan en büyük ansiklopediyi kaleme almıştır. Ona göre Thomas Aquinas'ın eseri "Summa Theologica" yazılıncaya kadar Kindî'nin ansiklopedisi Batı'da en büyük eser kabul edilmiş ve Gerard de Cremona'nın Latinceye tercüme ettiği bu eser, beş yüz yıl boyunca Batılı bilim insanlarının baş kaynağı olmuştur. Basit bir karşılaştırma ile Emevî halifesinin bir kütüphanesinde yüz bin kitap varken Fransa kralının kitaplığında bin kitap ancak vardır. Tarihler miladi 1000 yılına geldiğinde Batı kıyametin kopması beklentisi içindeyken, İslam uygarlığına bağlı milletler evrensel kültüre büyük reformlar ile katkı yapmakla meşgul idiler. Garaudy'ye göre dünyadaki ilk rasathane örnekleri olan Bağdat, Şam, Kahire, Semerkant ve Kordoba Rasathanelerini Müslümanlar kurdular. Fargani'nin, astronomi ile ilgili yazdığı kitap, yedi yüz yıl Avrupa'da kaynak kitap olarak kabul edilmiştir. Avrupa'nın coğrafya hocası 1100 yılında Fas'ta doğan İdrisî olmuştur, onun yaptığı haritalar küre haritaların ilk örneğidir. Müslüman bir gezgin 851 yılında Çin'e yaptığı bir yolculuğu kitaplaştırmıştır. Bu kişi yaklaşık olarak Marco Polo'dan 450 yıl önce bunu yapmıştır.¹² Müslüman bilim adamları sadece astronomi ve coğrafyada değil, tıp, matematik, tarih ve teknik gibi daha birçok alanda dönemin en büyük eserlerini yazarak büyük bir uygarlık kurduklarını ispatlamıştır.

İslam medeniyetinin özgünlüğünün bir başka göstergesi yönetim anlayışıdır. O da şu ilkelere dayanmaktadır: 1. Adalet 2. Liyakat 3. Emanet 4. Emni-

¹¹ "Roger Garaudy", *Biyografiya* (10 Şubat 2019).

¹² Garaudy - Bercavi, *İslamiyet ve Sosyalizm*, 33-34.

yet 5. İstişare 6. Sorumluluk 7. Meşruluk (Ahlak ve hukuk açısından) ve daha bir çok esasa göre İslam toplumu yönetilmiştir. İnsanlık medeniyetinin birçok değerini İslam toplumu taşımaktadır. Garaudy'ye göre Batı medeniyetinin günümüzde çok büyük değer atfettiği; "temizlik, eşitlik, adalet, işçi-işveren ilişkilerinin tümü gerçek tanımlamasını İslam'da bulmuştur."¹³ O, İslam'ın bu alanlara verdiği ruh ile insanlık uyuşuk ve miskin bir yapıdan çıkarak, anlamını yitiren, ölmüş, düşünce ve kurumlardan kurtulmuştur, demektedir. Ayrıca insanlık medeniyeti, Mısır, Mezopotamya, Helen ve Pers'te kaybettiği değerlerini İslam ile yeniden bulmuş, yeni insanlık destanı yürüyüşüne İslam ile tekrar başlamıştır.¹⁴ Garaudy, bu konuda "*İnsanlığın Medeniyet Destanı*" isimli eserinde konuyu etraflıca ele almıştır. Dünyanın geleceğinin bir garantörü olarak İslam'ın insanlığa kazandırdıklarını ve kazandırma potansiyeli taşıdığı alanları tek tek sıralamıştır.

İslam medeniyetinin en önemli ve ihtişamlı merkezlerinden birisi İspanya'dır. Bu medeniyet aynı zamanda Doğu ile Batı arasında bir köprü görevi görmüştür. Garaudy'ye göre Abbasî İmparatorluğunun başkenti olan Bağdat'ta saygın ve muhteşem bir medeniyetin kurulması, Endülüs Emevîlerini medeniyet bağlamında büyük bir oranda tesiri altına almıştır.¹⁵ Endülüs'te yetişen şairler, özelde Batı dünyasına genelde tüm insanlığa önemli bir değer kattılar. Bir diğer katkı da kişinin nefsine hâkimiyetini öğreterek, Allah'ın kendi nefsinden insana üfleyerek, ona büyük bir maneviyat ve aşk aştığını kazandırmıştır. Garaudy'ye göre Şam Emevîleri (660-750) döneminde Süryani müziği Arap müziğini olumlu anlamda çok ciddi bir şekilde etkilemiş, bu müziği monotonluktan kurtarmış, çeşitliliğini sağlayarak geliştirip zenginleştirmiştir. Ona göre Abbasîler dönemi özellikle Hârûnrreşid'in halifeliği zamanında Arap müziğinde sadece teori değil, aynı zamanda eğitim pratiğinde İran tesiri de görülmektedir. İlk İslam filozofu kabul edilen Kindî Arap müziği ile alakalı geniş bir araştırma yaparak bu konuda bazı eserler kaleme almıştır. Ayrıca Halife Me'mûn döneminde özellikle Greklerden yapılan çevirilerden sonra Platon, Aristoteles ve Pisagor'un müzik ile ilgili bilgilerinden faydala-

¹³ Yusuf İslam vd., *İslam Üzerine Konuşmalar* (İstanbul: İslam Mecmuası Yayınları, 1986), 63.

¹⁴ Garaudy, *İslam Medeniyetinin İnsanlığa Katkısı*, 54.

¹⁵ Roger Garaudy, *Düşüncenin Başkenti Kurtuba Endülüs'te İslam*, çev. Cemal Aydın (İstanbul: Timaş Yayınları, 2018e), 229.

narak yeni eserler meydana getirmiştir. Zira Kindî, müziğin insanın heyecanını kontrol eden, ferahlatan ve rahatlatan ruhî dinginlik veren yönü üzerinde durmuştur. Gazzâlî, İbn Sînâ, Fârâbî ve İbn Arabî gibi önemli İslam felsefecileri, hayatın ilahî yönünü de içine alan müzik ile ilgili kitaplar yazmıştır.¹⁶ Hayatın birçok alanında müziğin etkisi olunca, o zamanların en büyük düşünürleri olan filozofların bundan uzak kalmaları düşünülemez. Hemen hemen bütün İslam filozoflarının büyük veya küçük olsun, mutlaka müzik ile ilgili bir eserleri olmuştur.

Endülüs Emevîleri birçok alanda İslam medeniyetine katkı sağlamıştır. Özellikle bu coğrafyada yetişenler değişik alanlarda eserler vermiş olmakla birlikte her zaman müzik önemli bir yer tutmuştur. O zamanın kültür başkenti olan Bağdat'taki sanatsal bir çalışma tüm dünya tarafından dikkatle izlenmiştir. İşte bu çalışma alanlarından müzik ile ilgili bir döneme damga vuran kişilerden birisi de Ziryap (789- 857) tır. O, Bağdat'ın en meşhur müzisyeni Kürt asıllı Ziryap mahlası ile bilinen Ebu Hasan Ali b. Nafi, içlerinde kadınların da olduğu kalabalık bir müzisyen grup ile Bağdat'tan ayrılarak Kurtuba'ya gelmiştir. Endülüs'te II. Abdurrahman dönemidir. Emir, Ziryap ve ekibini iyi bir şekilde karşılamıştır. Bunların gelişi Batı'ya yalnızca müzik konusunda değil birçok alanda büyük bir çığır açtırdı. Çünkü o bir müzisyen olduğu gibi ayrıca bir âlim, kültür ve sanat adamıdır.¹⁷ Bu bakımdan Ziryap, Doğu-Batı medeniyetleri ekseninde çok yönlü ve farklı kültürleri birleştiren bir şahsiyettir.

Garaudy'ye göre Ziryap Batı'nın çok da aşına olmadığı doğu kültürünün mirası olan Fars ve Roma'nın da etkisi ile zenginleşen İslam düşünce yapısını Kurtuba'ya nakletmiştir. Ziryap, Endülüs'te ilk defa bir müzik konservatuvarı kurmuş, Ud benzeri çalgılı aletleri geliştirmiş ve korosunda kadınların da olduğu din ile alakasız profan müzik geleneğinin ilklerinden birisi olmuştur. Garaudy'ye göre Ziryap Batı dünyasının ilk müzik konservatuvarını kurarak belli kurallar ile sadece aristokratlar için saraylarda yapılan özel müzik çalışmalarını da değiştirerek, doğaçlama ve koro şeklinde yapılan halk musikisinin de yaygınlaşmasını sağlamıştır. Bu çalışma iki güçlü yapıda devrim niteliğinin

¹⁶ Garaudy, *Endülüs'te İslam*, 262-266.

¹⁷ İhsan Süreyya Sırma, *Ah Endülüs* (İstanbul: Beyan Yayınları, 2017), 58.

dedir; Müslümanların geliştirdiği klasik doğu müziği ile Batı'da gelişen Gregorian Kilise ilahilerin karşısında ciddi bir varlık göstermiştir.¹⁸ Kanaatimize göre Ziryap Batı'da büyük bir açılıma kapı aralamıştır. Başta müzik ve müzik okulu olmak üzere hem bir yenilik getirmiştir hem de yeni bir Doğu-Batı sentezi oluşturmuştur.

Garaudy, Batı'yı birçok alanda besleyip geliştiren böyle bir uygarlığı, sömürgeci Batı zihniyeti İslam kültür ve medeniyetinin aslı olmadığını basit ve temelsiz olduğunu iddia ettiklerine yine kendileri şahitlik etmiştir. O, 1944 yılında Cezayir'de Arap-İslam medeniyeti ile ilgili araştırmalar yaparak bu kültürü tanımaya çalışırken, o yıllar orada zorunlu iskana tabii tutulmuştu. Hatta Cezayir'de kaldığı yıllarda bir keresinde Müslümanlar sayesinde ölümden dönmüştü. O dönemde Cezayir bir Fransız sömürgesidir. Garaudy, "*İslam Siyasetinin El Kitabı*" isimli dağıtılan bir kitapçık görmüştür. Bu broşürde Arap-İslam ilminin bir orijinliliği olmadığı gibi tamamen Grek düşünürlerinin eserlerinden derlenen, Orta Çağ'da bazı Yahudi yazarlar tarafından yazılmış bilgilerden oluştuğu; ancak şimdi geçerliliği kalmayan ölü bir ilim olduğunu iddia ediliyordu.¹⁹ Garaudy'nin ifadesi ile bu eser gerek içeriği gerekse de dağıtıldığı yer itibari ile tam bir sömürge manifestosudur; çünkü Fransızlar bu temelsiz iddiaları içeren kitapçıkları Müslüman bir ülke olan Cezayir'de dağıtarak sömürgeci bir düşünce ile hareket etmişlerdir.

2. İslam Toplumunun Çöküş Nedenleri

Her toplum gibi İslam toplumunun da yükseliş ve düşüşleri olmuştur. Fakat arkasında bu kadar canlı ve dinamik bir dinî yapı olan bir toplumun kolay kolay düşmemesi gerekirdi. Fakat bazı sebepler buna yol açmaktadır. Garaudy'ye göre diğer tüm dinlerde olduğu gibi İslam dinini yozlaştıran ve aslından uzaklaştıran, bizzat bu dinin mensubu olan başta başkan olarak nitelenen kişiler ile padişahlar ve onların emrinde çalışan İslam hukukçuları olan fakihlerdir.²⁰ Garaudy'ye göre İslam Medeniyeti'nde önce gerilemeye sonra çökmeye götüren bu sebep dinî suistimal eden, köhnemiş zihniyetleri ile sadece servet ve iktidar sahibi olmak isteyen muktedirlerin hırsları sonucu

¹⁸ Garaudy, *Endülü's'te İslam*, 271.

¹⁹ Garaudy, 20. Yüzyılın Biyografisi, 322.

²⁰ Roger Garaudy, *Batı Terörizmi*, çev. Ayşe Meral (İstanbul: Pınar Yayınları, 2015b), 40.

oluşturmuştur. O, Emevî halifesi I. Hakem daha iktidarının ilk yıllarında, tüm din adamlarının yalnızca ehl-i sünnet içinden Maliki mezhebine tabii olmaları gerektiğini bizzat emrettiğini belirtmektedir. Ayrıca iktidara geldikten sonra Halife Hakem İmam Malik'i yücelten sözler sarf etmiştir, onlardan birisi de hadisler ile ilgili şu sözüdür: İmam Malik "Hadisler konusunda müminlerin sultanıdır."²¹ diyerek bunu tüm Müslümanlara öğütliyordu.

İslam âlemindeki çöküşün gerçek nedeni dinin sosyal niteliğini yitirmesi ile başladığını belirten Garaudy, bu konuyu da İbn Haldûn'un Mukaddime isimli eserinde tüm nedenleri ile tahlil ederek çözümlediğini belirtmiştir.²² Ona göre İslam âlemindeki ilk gerileme nedeni ehl-i sünnet çizgisindeki Müslümanların Mu'tezile mezhebini dışlamaları ve bu mezhebin olumlu anlamdaki tenkitlerini dikkate almayarak onları çok ağır bir şekilde suçlamaları ile başlamıştır. Ancak Mu'tezile mezhebinin bu eleştirel düşünme yöntemi Müslüman dünyaya çok büyük bir gelişme potansiyeli verdi; fakat bu durumdan istifade edilemedi.²³ Çöküşün ikinci sebebi, Müslümanların çok kısa sürede özellikle Abbasîler döneminde büyük bir coğrafyaya, hızlı bir şekilde yayılmalarından sonra gerileme başladı. Çünkü bu genişleme kontrolü çok zor bir hâl almıştı. Çöküşün üçüncü sebebi ise İslam'ın bir hastalığı da olan İslamcılıktır. İslam'ın bir yapılanmaya ihtiyacı olduğunu ve bunu yüksek sesle dile getiren; Cemâleddin Afganî, Reşid Rıza, Muhammed Abduh, Muhammed İkbâl ve Hasan el-Benna gibi Müslüman aydınların çalışmalarından sonra İslamcılığı savunanlar daha fazla ortaya çıktılar.²⁴ Her bir hakikat ortaya çıktığında veya gerçek bir din geldiğinde belli bir süre sonra o hakikatin önce muhalifleri olur. Daha sonra bunların bağnazları ortaya çıkarlar, İslam'ın da muhalif ve bağnazları zamanla ortaya çıkmıştır.

Garaudy, dinlerin de hastalığı olduğunu vurgulamıştır. Müslümanların içinde Hristiyan Pavlus'a benzeyen bağnaz despotları olduğunu ve bunlardan kurtulmak için de yine Hristiyan kurtuluş ilahiyatçılarına benzeyen, İslamî bir

²¹ Roger Garaudy, *İslam Dünyasının Yükseliş ve Çöküşleri*, çev. Cemal Aydın (İstanbul: Timaş Yayınları, 2018c), 69.

²² Roger Garaudy, *İslam ve İnsanlığın Geleceği*, çev. Cemal Aydın (İstanbul: Timaş Yayınları, 2019a), 31.

²³ Garaudy, *İslam Dünyasının Yükseliş ve Çöküşleri*, 88.

²⁴ Garaudy, *İslam Dünyasının Yükseliş ve Çöküşleri*, 97.

kurtuluş ilahiyatına ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.²⁵ Bağnazlıklar konusunda İslam dünyasında özellikle mezhepler bağlamında çok ciddi bir taassup olduğunu, bunu doğru bulmayan Garaudy, kendisine mezhebi sorulduğunda da ne mezhebi? Ben Müslüman olacağım, cevabını verdiğini söylemiştir.²⁶ İslam'daki çöküşün sadece iç değil dış sebepleri de vardır. Garaudy'ye göre iç sebepler içinde Hristiyanların tarihte yaşadığı gibi, Greklerden ilhamla alınan katı akılcılığın etkisi ile İslam'ın sahip olduğu hakiki değerler bozulmuştur, bunun en açık örneği İbn Rüşd'te görülmektedir. Ona göre sadece bir felsefe vardır, o da kitaplarını şerh ettiği Aristoteles'in felsefesidir, onun dışındaki felsefeyi felsefe olarak kabul etmemektedir. O, böyle bir düşünce sonucu İslam'ın o evrensel ve orijinal çağrısından herhangi bir şey kalmadığını belirtmektedir.²⁷

Müslümanlar önünde iki alternatif olduğunu söyleyen Garaudy, ya Emevî ve Abbasî dönemlerinde hukuk alanında oluşturulan yorumların yorumları biçimindeki hususları körü körüne tekrar ederek geri gidecekler. Ya da insanlığın düştüğü bunalımdan İslam'ın insanlığa sunduğu evrensel büyüme modeli ile tüm sorunları aşabileceklerini göstererek büyük ilerlemeler kaydedecektir.²⁸ Başka bir hususa dikkat çeken Garaudy, eskiye giderek tarihte yaşanmış bir olayı esas alarak tekrar etmek ile İslam'ın ana kaynaklarına dönmek aynı şey değildir. Bunları birbirine karıştırmamız gerektiğini söylemektedir. Çünkü ona göre Kur'an'ın ruhuna uygun sorunları çözmek, eskiyi tekrar ederek olmaz. Ancak sorunu ortadan kaldırmak için İslam'ın ana kaynaklarına giderek yaşanan zamanın durumuna göre alternatif yollar bulmak ile mümkündür.²⁹ Garaudy'ye göre ilahî vahyin temel amacı ona iman eden herkesi birleştirmektir. Fakat 21. yüzyılda yaşayan bireyleri 7. yüzyıl ve Arabistan coğrafyası ile sınırlı kanunlar yoluyla idare etmeye çalışmak, hatalı bir

²⁵ Garaudy, *Batı Terörizmi*, 35.

²⁶ Cemal Aydın - Serkan Yorgancılar, "Roger Garaudy Üzerine Söyleşi", *Âyîne Edebiyat ve Sinema Dergisi* 3 (Aralık 2012), 10.

²⁷ Roger Garaudy, *İnsanlığın Medeniyet Destanı*, çev. Cemal Aydın (İstanbul: Timaş Yayınları, 2019b), 132.

²⁸ Garaudy, *İslam Dünyasının Yükseliş ve Çöküşleri*, 187.

²⁹ İslam vd., *İslam Üzerine Konuşmalar*, 52.

şekilde Kur'ân'dan uzaklaşmaya yol açar, dolayısıyla da İslam'ın getirdiği yasalara aykırı olarak suç işlenmiş olur.³⁰

İslam toplumu eleştirisini Garaudy, iki temel üzerine bina etmiştir: Birincisi Müslümanların atalarını basit bir şekilde taklit etmeleridir. İkincisi ise Batı'yı bilim, teknik ve sanatta değil, menfi anlamda taklit etmeleridir. Ona göre her iki şekilde de yapılan yanlıştır ve çıkış yolu bu değildir, maalesef İslam toplumunun içinde olduğu vaziyet budur. O, Müslümanların süratle İslam'ın hakikatine uygun bir moderniteyi tesis ederek bu durumdan kurtulması gerektiğini belirtmektedir.³¹ Ancak bu şekilde İslamî bir Rönesans gerçekleşebilir, başka türlü olması söz konusu değildir. İslamî Rönesans'ın esas şartı da Müslümanların içtihad kurumunu tekrar aktive etmelerine bağlıdır. Çünkü yenilik olmayan yerde ilerleme olmaz. Müslümanların da yeni şart ve duruma göre kendi konumlarını belirlemeleri gerekir.

Garaudy, İslam inancının dünyanın tüm milletlerine ve kültürlerine anlatılması gerektiğini, belirtmektedir. Sosyalist bir topluma İslam'ı anlatacak olursak öncelikle sosyalizmi bilmemiz gerektiğini söylemektedir. Şayet Hindu, Budist veya Şintoist birisine İslam'ı aktaracak olursak onların inançlarını bilmemiz lazım. Çinli veya bir Japon'a ulaşmaya çalışan bir Müslüman onun dili ve kültürünü tanması gerektiğini vurgulamaktadır.³² Kısaca Müslümanların ulaşmaya çalıştığı kitlelerin mantığını bilmeden abdestin alma şekli veya namazdaki duruşumuzu onlara anlatarak geniş halk kitlelerine İslam'ı ulaştıramayız, demektedir.

Garaudy, bazı sorular sorarak İslam toplumunun çöküş durumunu analiz etmeye çalışarak hayati önerilerde bulunmuştur: Şeriat neden hakkettiği yerde değil? Müslüman ülkeler bağımsız birer devlet olmalarına rağmen neden tarihin öznesi değil de nesnesi durumundalar? Neden dünya tarihinde bir liderlik fonksiyonu icra edemiyorlar? dedikten sonra durumun asıl sebebinin de şöyle izah etmiştir: Çünkü ilahî vahyin canlı ve dinamik yapısı daha İslam'ın ilk yıllarında sekteye uğratılmış. Zira ona göre asıl sorun Kur'ân'ın yaşayan ve farklı zamanlarda yaşayanların gözü ile değil, kendi zamanların-

³⁰ Garaudy, *Batı Terörizmi*, 239.

³¹ Roger Garaudy, *Amerikan Efsanesi*, çev. Cemal Aydın (İstanbul: Timaş Yayınları, 2018f), 116.

³² Aydın - Yorgancılar, "Roger Garaudy Üzerine Söyleşi", 12.

daki problemleri dahice çözmelerine rağmen, yaşadığımız tarihin çok gerilerinde yaşamış olan ölümlerin gözü ile okumalarından kaynaklanıyor. Kur'an'ın anlaşılması için yedinci asır Arap toplumunun içinde bulunduğu şartları bilmemiz gerekmektedir. Garaudy'ye göre gelen vahyi anlamadan, ayetlerin yalnızca lafzına bakarak tam anlaşılması söz konusu değildir. Zira vahyin indiği toplumun gerçek sorunlarına çözüm sunan, ayetlerin tek tek geldiği kültürel, sosyolojik ve o ayetin inme sebebini bilmeden, şeriatı uygulayamayız, demektedir.³³ Bu düşüncesi ile yazar tarihselci bir yaklaşım sergilemektedir.

Garaudy'nin İslam toplumu ve Müslümanlara eleştirisi şu şekilde özetlenebilir: İslam dinî gerçek kaynaklarından beslenerek, İslam'ın o canlı yapısı korunduğu sürece bu din, Çin'den Atlas Okyanusuna kadar geniş bir coğrafyayı çok fazla direniş ile karşılaşmadan yayılmıştır. Ona göre özellikle İslam gittiği yerlere adaleti götürdüğü için çok çabuk kabul görmüştür. Örneğin, İspanya'yı çok büyük bir askeri güce karşı, küçük bir askeri birlik ile almıştır. Daha sonra Müslümanların önemli bir kısmı araştırma, sorgulama ve düşünmeyi terk ederek sadece eskilerin rivayet ve yorumlarını esas aldıklarından dolayı içtihad kapısını kapattılar. Bu durum İslam'ın önce duraklamasına sonrada gerilemesine yol açmıştır. Çünkü yaşadıkları dönemlerin problemlerine eskilerin çözümleri ile yaklaşınca sorun çözülmez daha da büyür. Aslında çözüm basitti her Müslüman yaşadığı çağda İslam'ın ana kaynaklarını esas alıp çözüm arasaydı problem çözülürdü.

İslam toplumunun çöküş nedenleri, tarih boyunca farklı dönemlerde ve farklı coğrafyalarda farklı faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Ancak genel olarak, İslam toplumlarının çöküşünde etkili olan bazı faktörler şunlardır:

Eğitim, bilim ve teknolojiye gerileme: İslam toplumlarında ilim ve eğitime verilen önem, geçmişte büyük bir geleneğe sahipti. Ancak son dönemlerde, eğitimdeki gerilemeler ile bu geleneğin devam ettirilememesi, toplumların gelişmesine engel oldu. İslam toplumları, orta çağda bilim ve teknoloji alanında dünya lideri konumundaydı. Ancak sonraki dönemlerde, Batı'nın ilerleme-

³³ Roger Garaudy, *Hatıralar Yüzyılımızda Yalnız Yolculuğum*, çev. Cemal Aydın (İstanbul: Timaş Yayınları, 2019c), 438.

si karşısında gerilediler ve bu gerileme, ekonomik ve kültürel açıdan zayıflamalarına neden oldu.

Siyasi karışıklıklar ve yönetim zafiyeti: İslam toplumları tarih boyunca çeşitli siyasi karışıklıklarla karşı karşıya kalmıştır. Siyasi istikrarsızlık, güç mücadeleleri ve iç savaşlar, toplumların istikrarını ve gelişimini olumsuz yönde etkileyerek çöküşlerine neden olmuştur. İslam toplumlarının çoğunda, iyi yönetim ve yönetimde liyakat esası yerine siyasi kayırmacılık ve ayrıcalıklı bir azınlığın yönetimi sıklıkla görülmüştür. Bu durum, kamu hizmetlerinin yetersizliğine, adaletsizliğe ve halkın memnuniyetsizliğine neden olarak toplumların çöküşüne yol açmıştır.

Ekonomik sorunlar ve dış baskılar: İslam toplumları tarih boyunca ekonomik krizlerle sıklıkla karşı karşıya kalmıştır. Çoğu İslam toplumu, tarım ve ticaret gibi geleneksel sektörlerde uzmanlaşmıştır ve bu sektörlerdeki darboğazlar ekonomik krizlere neden olmuştur. İslam toplumları tarih boyunca dış baskılara maruz kalmıştır. İslam toplumlarına karşı savaşlar, işgal ve kolonizasyon, bu toplumların çöküşüne neden olan faktörler arasındadır. Bu faktörler, İslam toplumlarının çöküşünde etkili olan ancak tek tek ele alındığında yetersiz kalan faktörlerdir. İslam toplumlarının çöküşü, birden fazla faktörün bir arada etkili olduğu bir süreçtir.

Sonuç

İslam toplum ve medeniyeti insan odaklı bir din olan İslam dinin yaşayış şekli olarak meydana gelmiştir. Kaynağı vahiy, akıl ile beş duyuyu esas almıştır. Söz konusu medeniyetin yerel boyutları olmakla birlikte evrensel bir medeniyettir. Tevhidi merkeze alarak barış, sevgi ve muhabbet medeniyetidir. Aşırılıklardan uzak kolaylığı benimsemiş, dünya ve ahiret mutluluğunu amaçlamıştır. Hak hukuk ve adalete esas alarak hareket etmiştir. İlmi ve ilim adamlarını çok önemsemiş ve her zaman değer vermiştir. İslam medeniyeti, özgür iradeye dayalı birçok milleti bir arada tutarak inanç ve ifade özgürlüğünü tanımıştır. Ayrıca eski medeniyetlerden gelen ve insanlığın yararına olan kısımlarını almıştır. İslam toplum medeniyeti, İslam dininin değerleri ve öğretileriyle şekil almış bir kültür ve medeniyettir. İslam toplum medeniyeti, tarih boyunca birçok alanda önemli katkılar vermiş ve günümüzde de bu mirası devam ettirmektedir.

Garaudy, İslam medeniyetinde aşkınlığın göz ardı edilmemesi gerektiğini, Müslümanların evrensel bir medeniyet projesi inşa etmelerini için akıl ile maneviyatı bir araya getirerek Kur'ân okumaları yapmalarını önermektedir. Aksi takdirde Kur'ân'daki sembolizm nedeni ile yeni nesil tarafından yanlış anlaşılacağına vurgu yapmaktadır. Ona göre şeriat temiz durgun berrak bir gölet gibi düşünülemez, o gürül gürül akıp geçtiği yerleri bereketlendiren bir ırmak gibidir, ondan bu şekilde istifade edebiliriz diğeri tembellik olur ve hazıra konma düşüncesi gerileme getirir. Bunun aksine bir durum yaşandığı vakit gerileme ve çöküş için bir başlangıç olur.

Garaudy'ye göre İslam medeniyetinde çöküşe giden sebepler iç ve dış olmak üzere iki yönlüdür. Müslümanların en büyük çıkmazlarından birisi de atalarını basit bir şekilde, Batıyı ise körü körüne taklit etmektir. Bütün bu iç ve dış sorunlardan kurtulmanın yolu da İslami bir reformdan geçmektedir. Ayrıca eleştirel düşüncenin merkeze alındığı bir yöntemin benimsenmesi ile çok geniş bir coğrafyaya hükmeden İslam toplumunun İslamcılık hastalığında sıyrılması çöküşün durdurulmasına giden yolun ilk basamaklarıdır.

Kaynakça

- Aydın, Cemal - Yorgancılar, Serkan. "Roger Garaudy Üzerine Söyleşi". *Âyîne Edebiyat ve Sinema Dergisi* 3 (Aralık 2012), 7-19.
- Çevik, Adem. *Sonsuz Ufukların Sultanı*. İstanbul: Ufuk Çizgisi, 1. Basım, 2008.
- Garaudy, Roger. *20. Yüzyılın Biyografisi Garaudy'nin Felsefi Vasiyeti*. çev. Cemal Aydın. İstanbul: Türk Edebiyat Vakfı Yayınları, 2. Basım, 2017d.
- Garaudy, Roger. *Amerikan Efsanesi*. çev. Cemal Aydın. İstanbul: Timaş Yayınları, 6. Basım, 2018f.
- Garaudy, Roger. *Batı Terörizmi*. çev. Ayşe Meral. İstanbul: Pınar Yayınları, 2. Basım, 2015b.
- Garaudy, Roger. *Düşüncenin Başkenti Kurtuba Endülüs'te İslam*. çev. Cemal Aydın. İstanbul: Timaş Yayınları, 4. Basım, 2018e.
- Garaudy, Roger. *Hatıralar Yüzyılımızda Yalnız Yolculuğum*. çev. Cemal Aydın. İstanbul: Timaş Yayınları, 6. Basım, 2019c.

- Garaudy, Roger. *İnsanlığın Medeniyet Destanı*. çev. Cemal Aydın. İstanbul: Timaş Yayınları, 16. Basım, 2019b.
- Garaudy, Roger. *İslam Dünyasının Yükseliş ve Çöküşleri*. çev. Cemal Aydın. İstanbul: Timaş Yayınları, 2. Basım, 2018c.
- Garaudy, Roger. *İslam Medeniyetinin İnsanlığa Katkısı*. çev. Cemal Aydın. İstanbul: Timaş Yayınları, 1. Basım, 2020.
- Garaudy, Roger. *İslam ve İnsanlığın Geleceği*. çev. Cemal Aydın. İstanbul: Timaş Yayınları, 12. Basım, 2019a.
- Garaudy, Roger - Bercavi, Faik. *İslamiyet ve Sosyalizm*. çev. Hasan Erdem. İstanbul: Rebeze Kitaplığı, 1. Basım, 2017c.
- İslam, Yusuf vd. *İslam Üzerine Konuşmalar*. İstanbul: İslam Mecmuası Yayınları, 1. Basım, 1986.
- Sırma, İhsan Süreyya. *Ah Endülüs*. İstanbul: Beyan Yayınları, 4. Basım, 2017.
- Biyografya. "Roger Garaudy". 10 Şubat 2019. Erişim 21 Ocak 2021. <https://www.biyografya.com/biyografi/21793>